SWEDISH MUSICAL LEVANDE MUSIKARV HERITAGE

EMIL SJÖGREN

1853–1918

Prélude et Fugue

för piano

Prelude and Fugue

for piano

Opus 39

Källkritisk utgåva av/Critical Edition by Martin Sturfält

Levande Musikarv och Kungl. Musikaliska akademien

Syftet med Levande Musikarv är att tillgängliggöra den dolda svenska musikskatten och göra den till en självklar del av dagens repertoar och forskning. Detta sker genom notutgåvor av musik som inte längre är skyddad av upphovsrätten, samt texter om tonsättarna och deras verk. Texterna publiceras i projektets databas på internet, liksom fritt nedladdningsbara notutgåvor. Huvudman är Kungl. Musikaliska akademien i samarbete med Musik- och teaterbiblioteket och Svensk Musik.

Kungl. Musikaliska akademien grundades 1771 av Gustav III med ändamålet att främja tonkonsten och musiklivet i Sverige. Numera är akademien en fristående institution som förenar tradition med ett aktivt engagemang i dagens och morgondagens musikliv.

Swedish Musical Heritage and The Royal Swedish Academy of Music

The purpose of Swedish Musical Heritage is to make accessible forgotten treasures of Swedish music and make them a natural feature of the contemporary repertoire and musicology. This it does through editions of sheet music that is no longer protected by copyright, and texts about the composers and their works. This material is available in the project's online database, where the sheet music can be freely downloaded. The project is run under the auspices of the Royal Swedish Academy of Music in association with the Music and Theatre Library of Sweden and Svensk Musik.

The Royal Swedish Academy of Music was founded in 1771 by King Gustav III in order to promote the composition and performance of music in Sweden. Today, the academy is an autonomous institution that combines tradition with active engagement in the contemporary and future music scene.

www.levandemusikarv.se

Huvudredaktör/Editor-in-chief: Anders Wiklund
Textredaktör/Text editor: Edward Klingspor
Redaktör/Editor: Magnus Svensson

Levande Musikarv/Swedish Musical Heritage
Kungl. Musikaliska akademien/The Royal Swedish Academy of Music
Utgåva nr 2318/Edition no. 2318
2023
Notbild/Score: Public domain. Texter/Texts: © Levande Musikarv
ISMN 979-0-66166-749-0

Levande musikarv finansieras med medel från/Published with financial support from Kungl. Musikaliska Akademien, Kungl. Vitterhetsakademien, Marcus och Amalia Wallenbergs Stiftelse, Statens Musikverk, Riksbankens Jubileumsfond, Barbro Osher Pro Suecia Foundation, Riksantikvarieämbetet och Kulturdepartementet.
Samarbetspartners/Partners: Musik- och teaterbiblioteket och Svensk Musik.

Prélude et Fugue.

PRÉLUDE.

EMIL SJÖGREN, Op. 39.

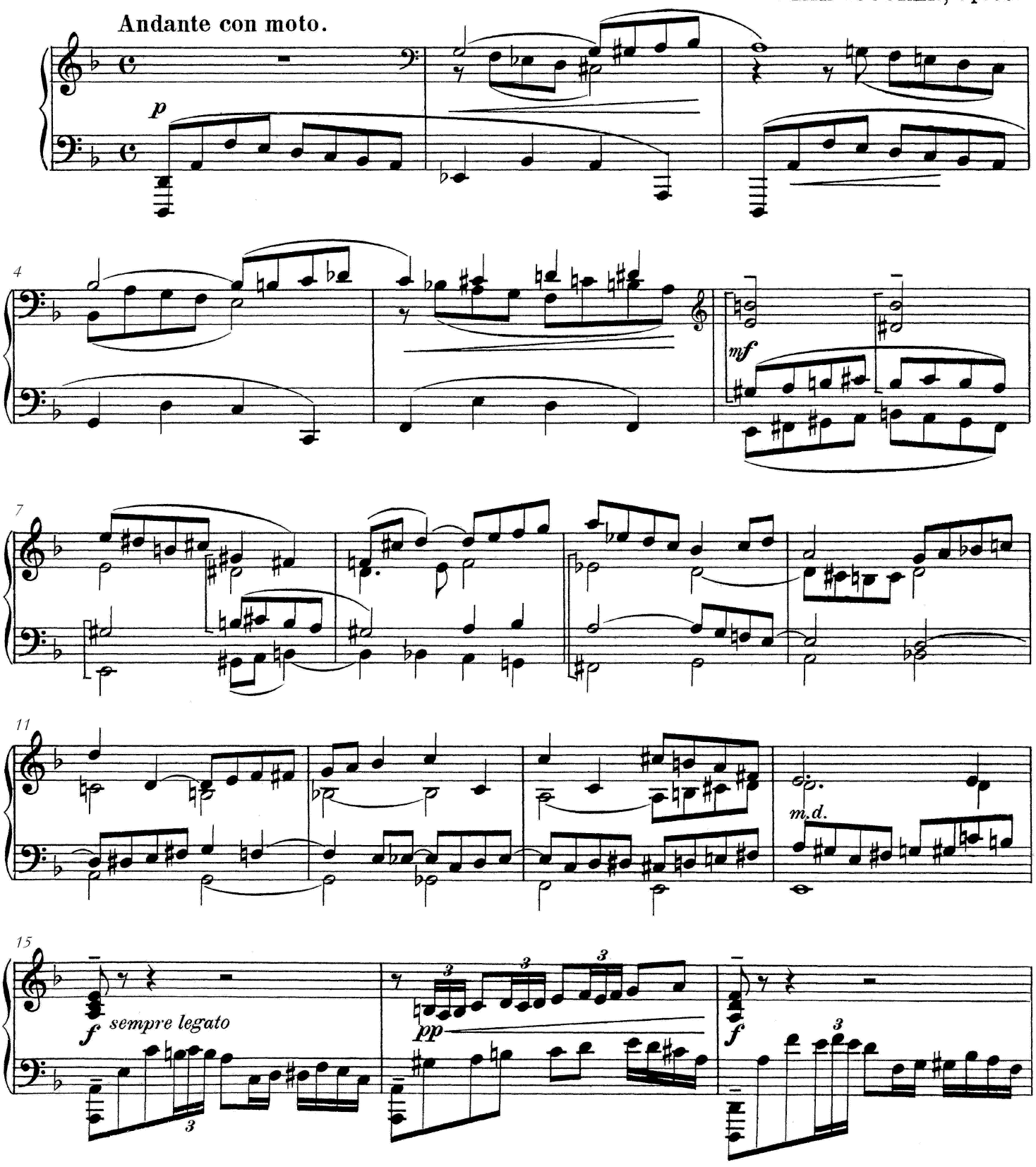

Källkritisk utgåva av/Critical edition by Martin Sturfält
Swedish Musical Heritage, Kungl. Musikaliska akademien, Stockholm 2023. Public domain. www.levandemusikarv.se

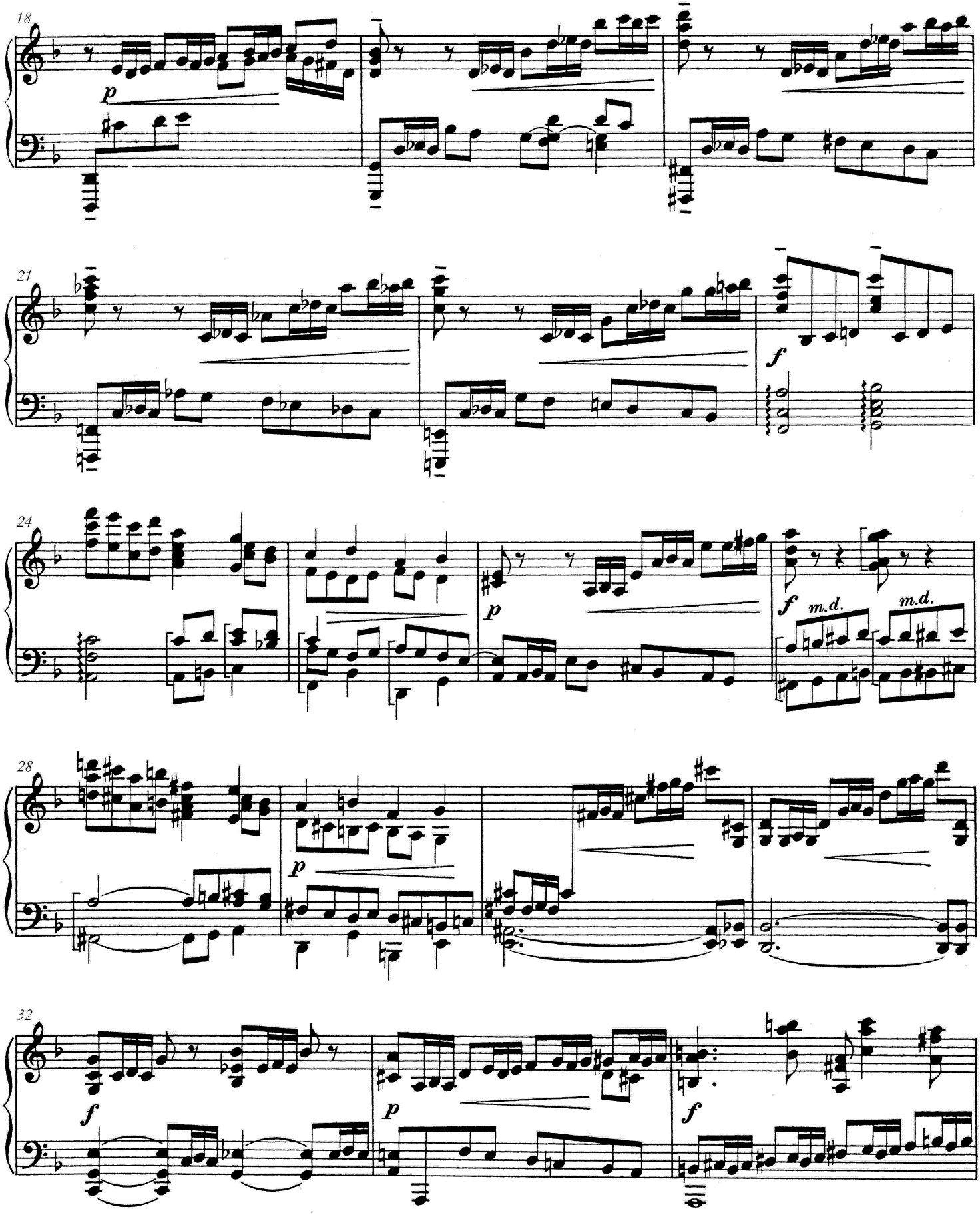
18
p
21
f
24
p
f
m.d.
m.d.
28
p
32
f
p
f

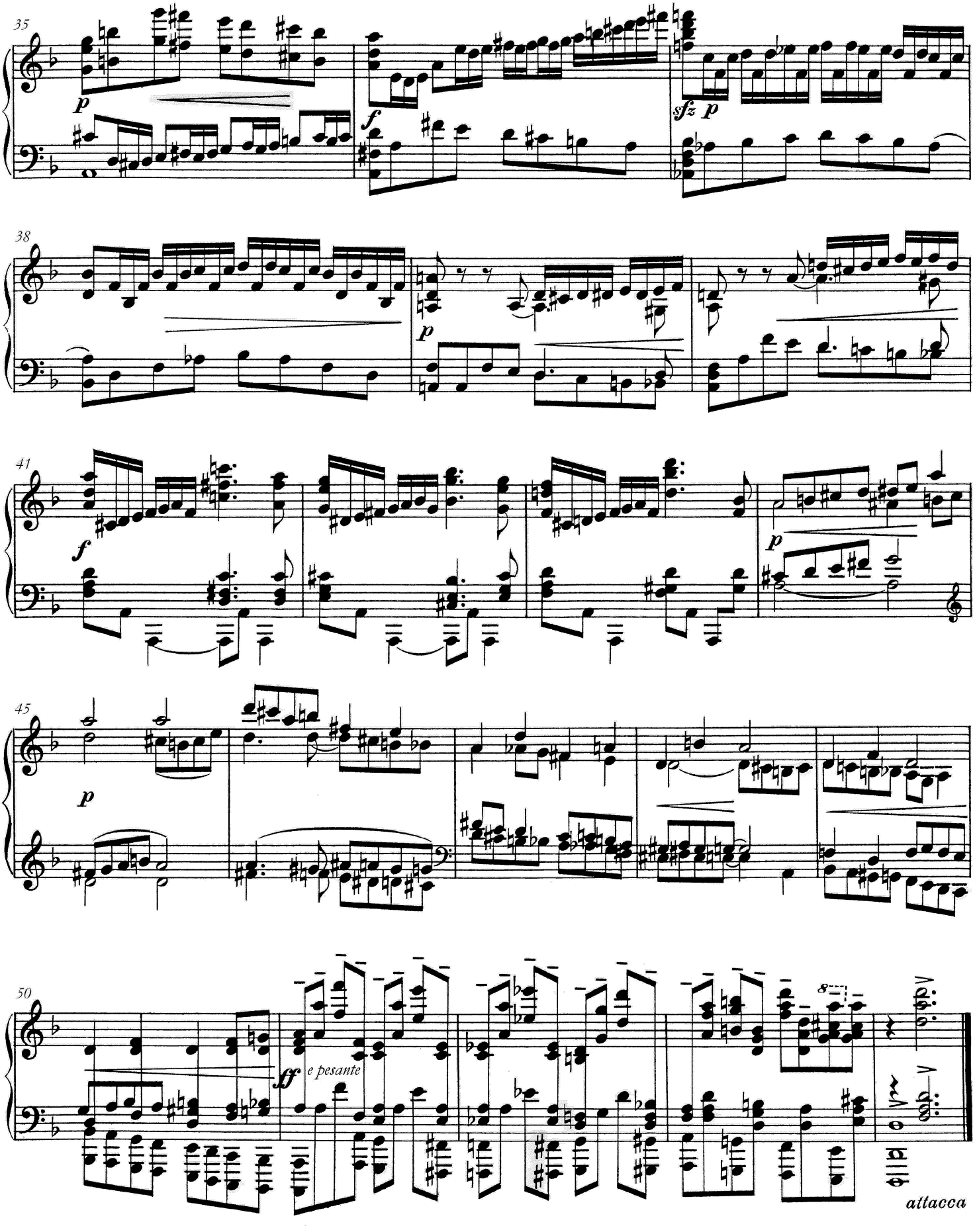
35
p
f
sfz
p
38
p
41
f
p
45
p
50
ff
e pesante
attacca

FUGUE.

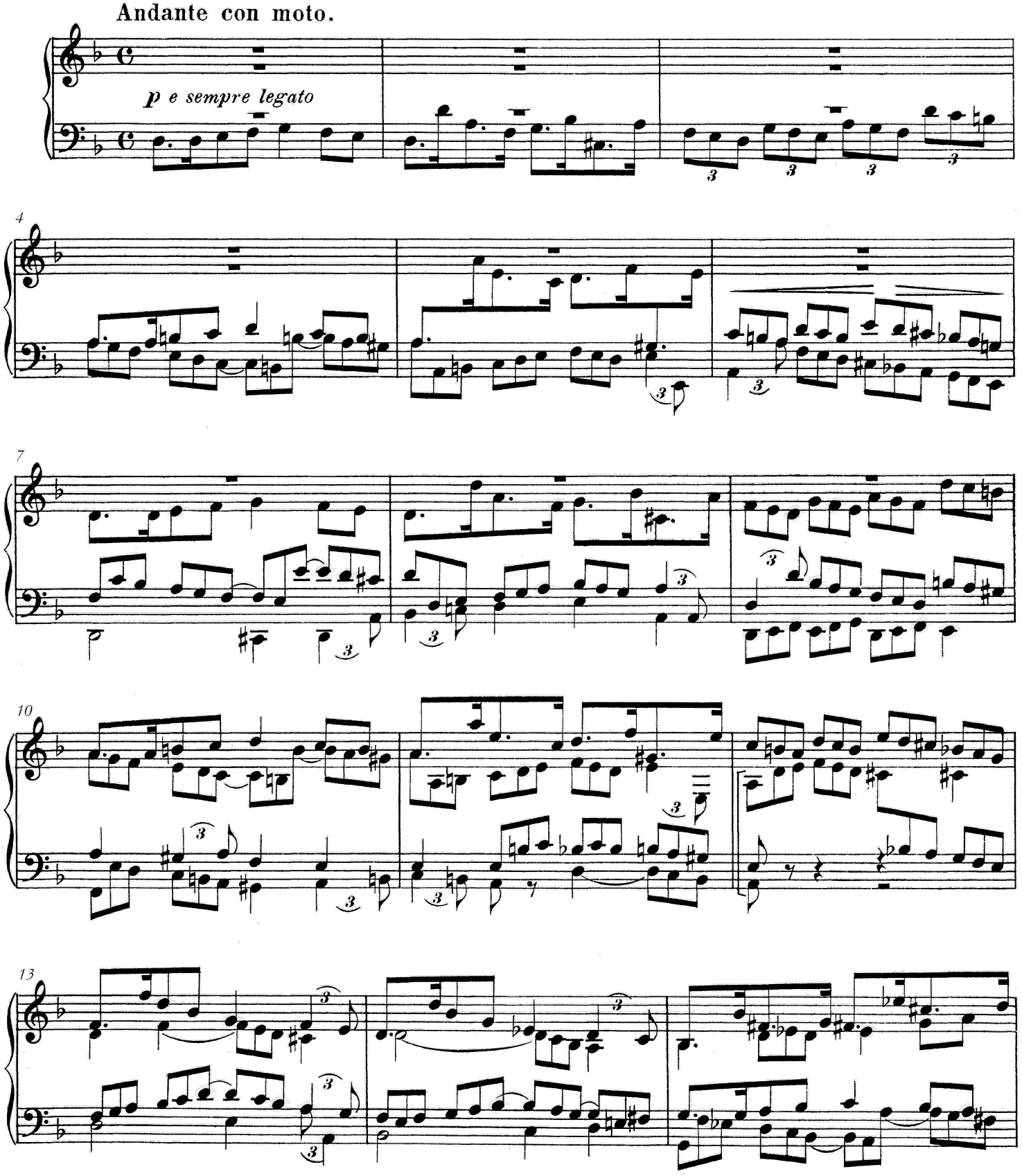

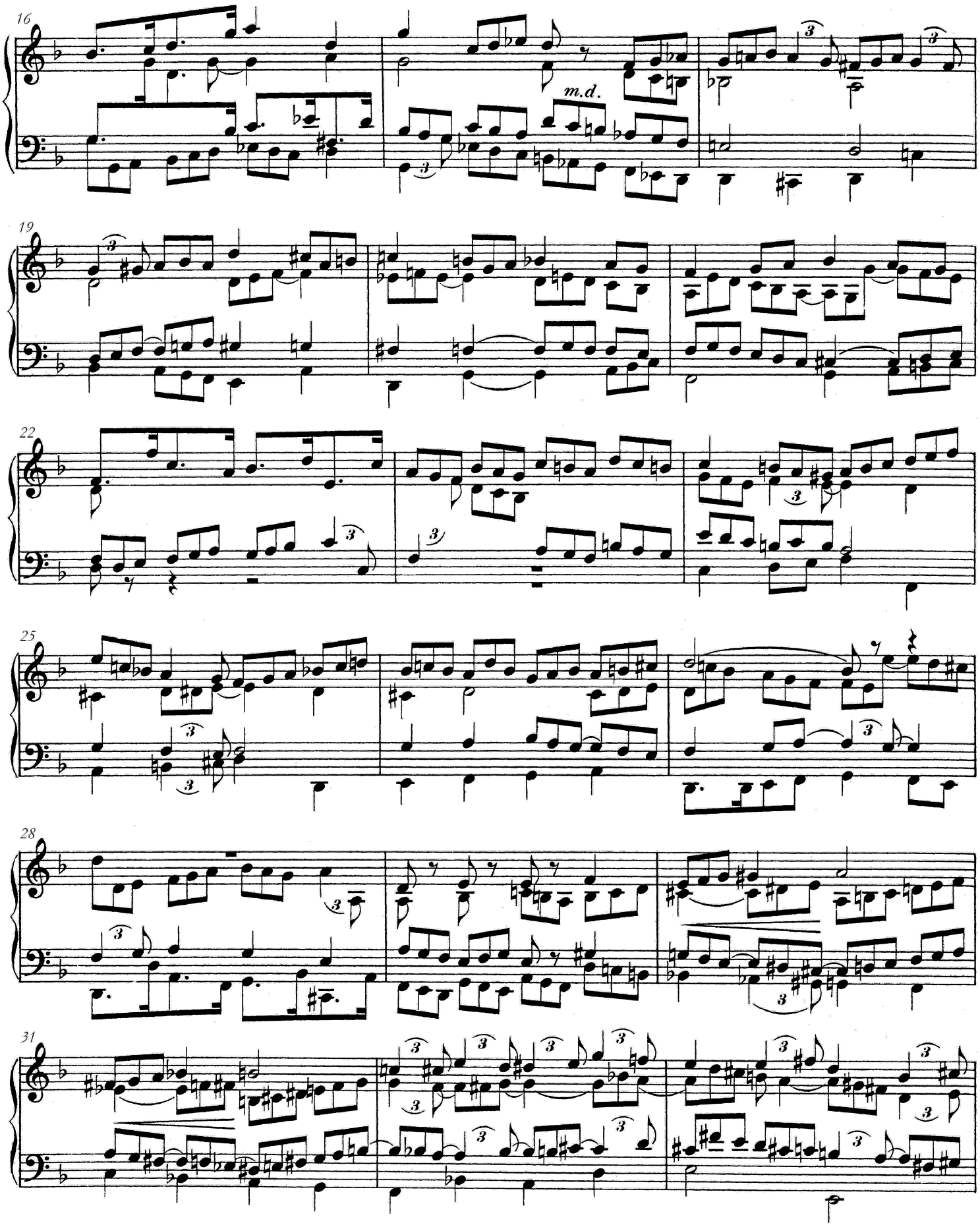
16
m.d.
19
22
25
28
31

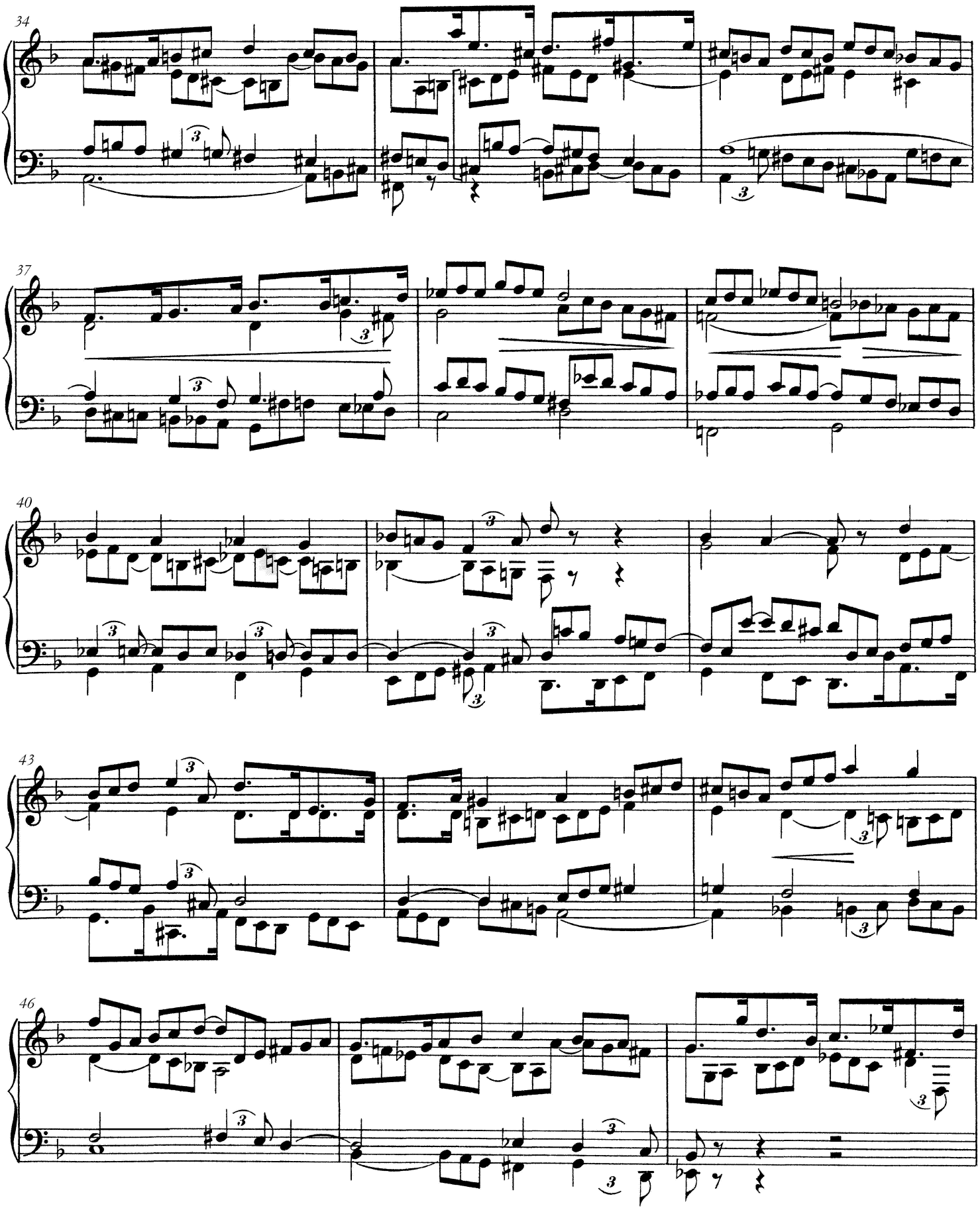
34
37
40
43
46

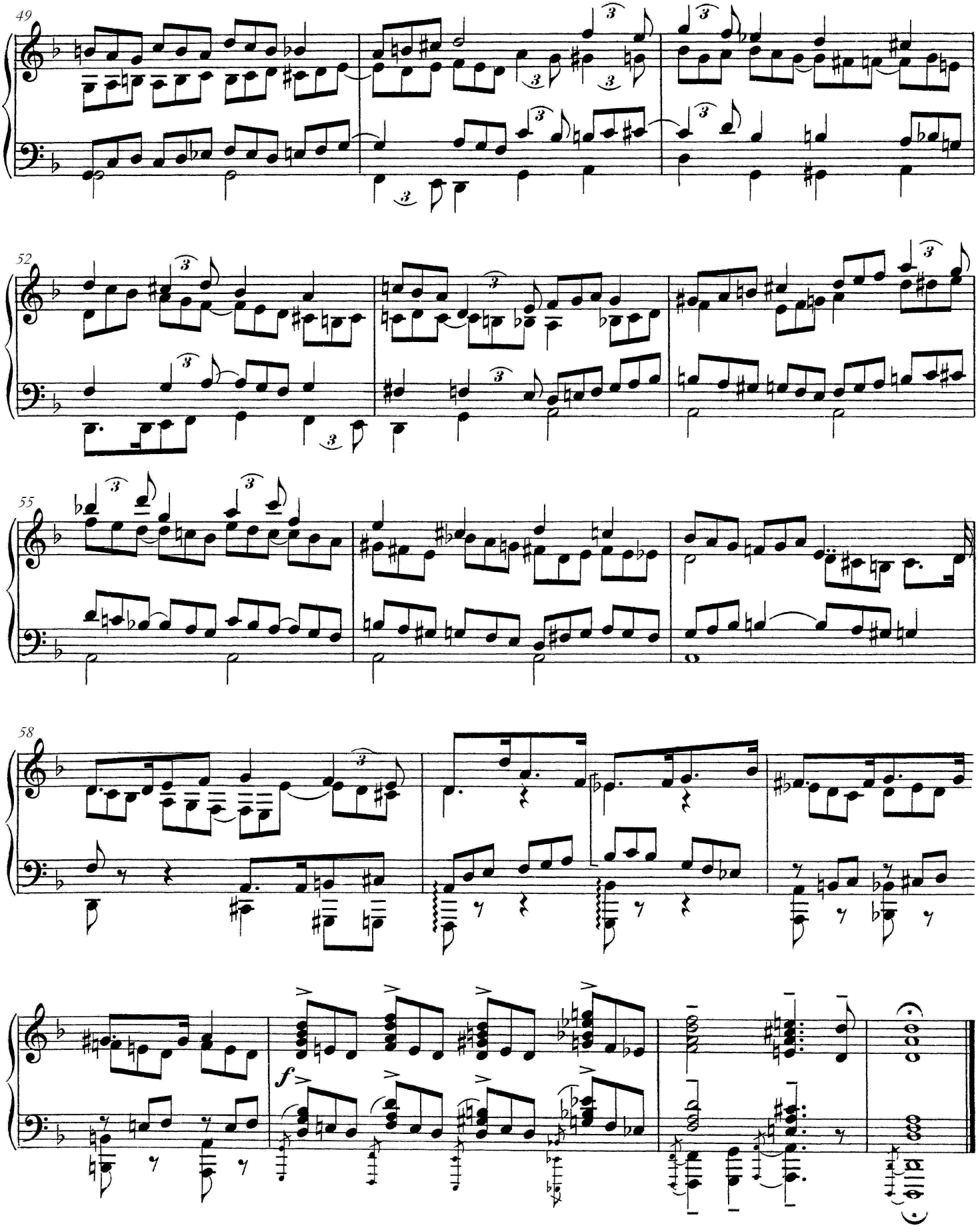
49
52
55
58
f

Emil Sjögren

I sin samtid var Emil Sjögren (1853–1918) mest bekant för sitt orgelspel, allra helst för sina improvisationer på instrumentet. Han förknippas med Johannes kyrka i Stockholm, där han var verksam från 1891 till sin död. Men Sjögren var också pianist, pedagog och inte minst tonsättare.

Emil Sjögren studerade vid Musikkonservatoriet 1869–74, fortsatte därefter i Berlin med studier för Friedrich Kiel (komposition) och Carl August Haupt (orgel) 1879–80.

Tillbaka i födelsestaden Stockholm var han organist i Franska reformerta kyrkan 1880–84 och undervisade vid Richard Anderssons musikskola 1886–88.

Regelbundna vistelser i Paris från och med 1901 tillsammans med hustrun Berta utvecklade Sjögren som tonsättare – den franska huvudstaden var vid denna tid något av ett europeiskt kulturcentrum. Sjögrens verk framfördes där i en för svenska kompositörer ovanlig omfattning.

Sjögrens verkförteckning innehåller framför allt orgelmusik, solosånger, verk för violin och piano, samt pianostycken, således inga verk i större former. Allra mest framförda är hans solosånger som uppskattas för sina inkännande tonsättningar av de valda texterna. Men också hans verk för orgel och för violin och piano återkommer ständigt i konsertprogrammen.

Emil Sjögren blev invald i Kungl. Musikaliska akademien som ledamot nr 484 den 30 januari 1892.

© *Gunnar Ternhag*

Prélude et Fugue

Prélude et Fugue op. 39 färdigställdes 1903, men fugan tillkom redan 1902. Verket är tillägnat hustrun Berta som var Sjögrens ovärderliga stöd under de sista 20 åren av hans liv (de gifte sig 1897). Båda satserna är hållna i allvarsmättad d-moll och i lugnt tempo och är stramt och konsekvent uppbyggda. Preludiets linjespel rymmer en avsevärd dynamik, medan fugan är lågmäld och meditativ för att först mot slutet växa till en behärskade kulmination.

Även om Sjögren skapade tre stort anlagda och ofta spelade orgelverk i genren Preludium och fuga, förbises ofta hans på en gång klara och självständiga sinne för kontrapunktik, men i Paris uppskattades också denna sida av han konstnärskap. Den uppburne Bach-kännaren Andre Pirro yttrade att han bland Europas då levande komponister knappast kände en enda, som vore kapabel att skriva något i detta hänseende jämförligt med Sjögrens op. 39.

© Lennart Hedwall
(Texten bygger på en verkkommentar publicerad i Piano Music, vol. 4, Bluebell Records ABCD 093.)

Emil Sjögren

In his day, Emil Sjögren (1853–1918) was most familiar for his organ playing, mainly his improvisations on the instrument. He was associated with St Johannes Church in Stockholm, where he worked from 1891 to his death. But Sjögren was also a pianist, educator and not least composer.

Sjögren studied at the Conservatory from 1869 to 1874, and later continued in Berlin, studying for Friedrich Kiel (composition) and Carl August Haupt (organ) from 1879 to 1880. Back in Stockholm, the city of his birth, he was the organist at the French Reformed Church from 1880 to 1884 and taught at Richard Andersson's School of Music from 1886 to 1888.

Regular sojourns in Paris with his wife Berta from 1901 on developed Sjögren as a composer, as the French capital was something of a European cultural centre at the time. Sjögren's work was performed there to an unusual extent for a Swedish composer.

Sjögren's body of work mainly comprises organ music, solo songs, works for violin and piano and piano pieces; thus there are no large-scale works. Most performed are his solo songs, which are appreciated for their empathetic musical compositions of the selected texts. But his works for organ and for violin and piano also recur constantly in concert programmes.

On January 30, 1892, Emil Sjögren was elected to the Royal Academy of Music as member no. 484.

© *Gunnar Ternhag*
Transl. Martin Thomson

Prélude et Fugue

Prélude et Fugue op. 39 was completed in 1903, although the fugue itself dates back to the previous year. The work is dedicated to Sjögren's wife Berta, who was his invaluable support for the last 20 years of his life (they married in 1897). Both movements are composed in a solemn D minor with an unhurried tempo, and are strictly formal and consistent in structure. While the lines and contours of the prelude possess considerable dynamism, the fugue is subdued and meditative and only picks up at the end when it blossoms into a commanding climax.

Even though Sjögren wrote three large and frequently performed organ pieces in the Prelude and Fugue genre, his sharp and independent sense of counterpoint is often overlooked; in Paris, however, this aspect of his artistry was much appreciated. The esteemed Bach expert Andre Pirro once remarked that he would be hard put to find a single one of Europe's then living composers capable of writing something comparable in this respect to Sjögren's op. 39.

© Lennart Hedwall
(Commentary based on liner notes accompanying Emil Sjögren: Piano Music, vol. 4, Bluebell Records ABCD 093.)

Källmaterial

T: tryck, Wilhelm Hansen Edition, 1921. Titelsida:
"WILHELM HANSEN EDITION. / à MADAME BERTA SJÖGREN. / PRÉLUDE ET FUGUE / POUR / PIANO / PAR / EMIL SJÖGREN. / Op. 39 / PROPRIÉTÉ DE L'ÉDITEUR POUR TOUS PAYS. / KØBENHAVN & LEIPZIG. / WILHELM HANSEN, MUSIK-FORLAG. / KRISTIANIA & BERGEN. GÖTEBORG - STOCKHOLM - MALMÖ. / NORSK MUSIK-FORLAG. A.B. NORDISKA MUSIKFÖRLAGET."

Huvudsakliga referenskällor:
K1: kopia av Berta Sjögren, använd som förlaga för **T**
A1: renskriven autograf, sannolikt förlaga till **K1**

Övriga referenskällor:
K2f: ytterligare kopia av endast fugan
A2: tidigare renskrift
Därutöver ett relativt omfattande skissmaterial

Kommentarer

Källorna skiljer sig åt på flertalet viktiga punkter; störst detaljrikedom finns generellt i **A1**, fr.a. beträffande dynamik och artikulation, men avsevärda skillnader finns även på flera ställen beträffande läsarter. I frågan om artikulation förefaller man fr.o.m. **K1** ha valt att representera legatobågar i de inledande takterna av preludiet för att etablera en underförstådd *sempre legato*-känsla i resten av verket, samt utesluta bågar helt i fugan ersatt av *sempre legato* i dess första takt. Möjligen kan en liknande tankegång spåras beträffande tillämpningen av dynamik. Beträffande de olika läsarterna är antalet varianter så omfattande att föreliggande utgåva ej medger utrymme att redovisa och diskutera dessa. En av de mest flagranta skillnaderna mellan källorna är dock värd att uppmärksammas extra, nämligen fugatemats rytm: Den rytmiska form av temats fyra första toner som återges i **T** (och därmed i föreliggande utgåva) finns i övrigt endast representerad i **A1** (alltså ej i **K1** som tjänat som förlaga till **T**!). Alla övriga källor har punkterad 8-del plus 16-del på temats 3:e resp. 4:e toner.

Preludium, Andante con moto:

Takt	**Kommentar**
32	övre system 2:a slag: **T** har 4-del, sannolikt misstag härrörande från **K1** som har 4-del + 8-delspaus! Jmfr. även 4:e slag. Ändrat i enl. m. **A1** och **A2**.
35	crescendopil infört i enl. m. **K1** & **A1** samt i analogi m. t. 33.
51	*e pesante* infört från **K1** och **A1**.
52	undre system 4:e 8-del: **T** har F1+F, sannolikt ett misstag som uppstått i **A1** och kopierats vidare i **K1** och **T**. Ändring i enl. m. **A2** samt tidigare skisser som har Fiss1+Fiss vilket förefaller vara en logisk följd av den i övrigt kromatiskt stigande rörelsen (F - Fiss - G - Giss- A) i samma takt.

Fuga, Andante con moto:

40 övre system 3:e slag 3:e triolåttondel (samt följande överbundna triolåttondel): **T** och **K1** har ciss. Ändrat i enl. m. **A1** samt i analogi m. sekvens tidigare i samma takt.

43 övre system 2:a slag: altstämman (e1) saknas helt i **T** samt **K1** och **K2f**. Införd i enl. m. **A1** och **A2**.

57 övre system 3:e och 4:e slag, sopranstämma: **T** har punkterad 4-del + 8-del. Samtliga övriga källor utom **A1** har också denna rytm men med 8-delen grafiskt placerad tillsammans med altstämmans sista 16-del. Föreliggande utgåva återger versionen från **A1** med dubbelpunkterad 4-del + 16-del.